

Остапович Володимир Петрович,
доктор юридичних наук, старший дослідник,
завідувач науково-дослідної лабораторії ДНДІ МВС України,
м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-9186-0801
Пампура Ігор Іванович,
старший науковий співробітник,
ДНДІ МВС України,
м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-7202-1391

ПРОФЕСІОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО НАРЯДУ ОХОРОНИ ВАНТАЖІВ І МОБІЛЬНИХ ОБ'ЄКТІВ ПОЛІЦІЇ ОХОРОНИ

У статті розглянуто питання, присвячені висвітленню психолого-правових аспектів та інструментарію розробки професіограми поліцейського наряду охорони вантажів і мобільних об'єктів поліції охорони. Базуючись на результатах експериментального дослідження, представлено основні вимоги до знань і умінь поліцейських нарядів охорони вантажів і мобільних об'єктів. Розкрито психологічні характеристики їх професійної діяльності та вимоги до загальних і спеціальних професійних здібностей поліцейських відповідної спеціалізації.

Ключові слова: поліція охорони, поліцейський наряду охорони вантажів і мобільних об'єктів, професіограма, психограма, індивідуально-психологічні особливості.

Динамічні соціальні процеси, що відбуваються у сучасному українському суспільстві, вимагають, щоб якомога більше уваги держави та суспільства приділялося проблемам оптимізації структури та складу органів державної влади, підвищенню ефективності їх роботи та мінімізації витрат бюджетних коштів, які використовуються на забезпечення здійснення відповідних державних функцій. Проте будь-який орган державної влади є насамперед колективом людей, які в ньому працюють. І саме від рівня їхньої професійної майстерності, особистих та ділових якостей, бажання та спроможності сумлінно й добросовісно виконувати професійні обов'язки найбільшою мірою залежать якість та ефективність роботи відповідного державного органу.

Впровадження сучасної моделі правоохоронної діяльності, окрім створення нових нормативно-правових підвалин, модернізації матеріально-технічного забезпечення, удосконалення структурно-організаційних основ її здійснення, передбачає пошук нових та вдосконалення наявних способів підвищення ефективності діяльності, а саме перегляд психологічних засад ефективного виконання правоохоронних функцій кожним працівником Національної поліції України, зокрема працівниками Департаменту поліції охорони.

Сучасна поліція охорони як складова Національної поліції України динамічно розвивається, виконуючи свої професійні обов'язки щодо захисту майна та життя громадян від злочинних посягань [2].

Одним із завдань органів і підрозділів поліції охорони є охорона валютних та інших цінностей, вантажів під час їх перевезення транспортними засобами, інкасація. З цією метою, а також для забезпечення виконання зазначених вище завдань, формуються такі види нарядів, як наряди охорони вантажів і мобільних об'єктів. Відповідно до тексту Інструкції про організацію службової діяльності органів поліції охорони під час виконання заходів з фізичної охорони об'єктів, затвердженої наказом МВС України від 07 липня 2017 року № 577, було надано визначення відповідному виду нарядів. *Наряд охорони вантажів і мобільних об'єктів* (далі – НВМО) – мобільний наряд поліції охорони чисельністю не менше двох поліцейських (працівників поліції охорони), який забезпечує охорону (фізичний захист) переданого у встановленому порядку небезпечного (цінного, негабаритного) вантажу чи майна або мобільного об'єкта (далі – вантаж) від протиправних посягань з боку третіх осіб з метою незаконного заволодіння ним під час його перевезення на транспорті (переміщення) територією України [3].

Формування відповідних нарядів повинно відбуватися з урахуванням індивідуальних психологічних, психофізіологічних і особистісних властивостей працівників, визначення сукупності професійно важливих якостей, необхідних для оволодіння професією, створення на їх основі еталонної моделі працівника-професіонала.

Дослідженню питань розроблення професіографічного профілю в нашій країні та за кордоном приділено чимало уваги. У наукових працях О.М. Бандурки, В.І. Барка, Д.О. Александрова, Ю.Б. Ірхіна, О.І. Кудерміної, Л.Ф. Бурлачука, О.В. Шаповалова, О.О. Євдокімової, П.В. Макаренка, W.C. Vormana, G.V. Berretta, M.D. Dunnetta, M. Hurda, J. Tana та інших розкривається зміст правоохоронної діяльності, приділяється увага питанням психологічного забезпечення підрозділів поліції, представлені професіограми окремих професій органів системи МВС тощо. Проте правові та психологічні аспекти діяльності працівників Департаменту поліції охорони на сьогодні вивчені недостатньо.

Метою статті є узагальнення психологічних та правових аспектів професійної діяльності поліцейського наряду охорони вантажів і мобільних об'єктів поліції охорони та розробка професіограми фахівця цієї спеціалізації.

Відповідно до Національного класифікатора України “Класифікатор професій” ДК 003:2010 (чинний, затверджений наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 15.02.2019 № 259) та з урахуванням змін, які були внесені до кваліфікаційної характеристики професії наказом МВС України від 16.11.2016 № 1213 “Про затвердження кваліфікаційної характеристики професії 5162 “Поліцейський (за спеціалізаціями)”, посада поліцейського наряду охорони вантажів і мобільних об'єктів (НВМО) віднесена до розділу 5 “Працівники”, підрозділу 51 “Працівники, що надають персональні та захисні послуги”, класу 516 “Працівники служб, що надають захисні послуги”, код підкласу – 5162 “Поліцейський (за спеціалізаціями)” [4].

Виконання поліцейським НВМО службових обов'язків потребує правових і психолого-педагогічних знань, а також багатьох спеціальних умінь [1–3, 5, 7].

Поліцейський НВМО повинен *знати*:

- Конституцію України; акти законодавства, що стосуються діяльності Національної поліції України; укази Президента України, постанови Верховної Ради України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, розпорядчі документи МВС України, інші нормативно-правові акти, інструктивні та методичні документи, що регулюють діяльність поліції охорони, а також взаємодію з органами державної влади та органами місцевого самоврядування; відомчі та міжнародні нормативні документи, що регулюють питання дотримання поліцейськими прав людини; організаційну структуру та особливості діяльності підрозділів Національної поліції України; вимоги законодавчих та нормативно-правових актів МВС, розпорядчих документів НПУ, що регламентують діяльність, пов'язану із охороною об'єктів (майна), публічного порядку та безпеки, порядок застосування поліцейських заходів примусу;
- функціональні, основні та особливі обов'язки, порядок несення служби;
- оперативну обстановку на території обслуговування, а також у межах маршруту та зони обслуговування, рубіжність, особливості та категорійність об'єктів охорони, можливі місця проникнення до них, приховані підходи та під'їзди, характеристики та принцип дії тривожних сповіщувачів різного типу;
- особливості місцевості на маршрутах руху, можливі місця посягань на об'єкти охорони;
- дислокацію органів НПУ на маршруті руху, систему зв'язку з ними, місця розташування органів ДСНС, закладів охорони здоров'я;
- порядок і тактику дій при виникненні надзвичайних ситуацій (подій) та інших позаштатних ситуацій;
- особливості здійснення профілактичної роботи, спрямованої на запобігання вчиненню кримінальних та інших правопорушень;
- порядок вжиття заходів реагування на заяви та повідомлення про кримінальні та адміністративні правопорушення або події;
- заходи безпеки, умови та порядок зберігання, правила поводження зі спеціальними засобами, табельною вогнепальною зброєю та боеприпасами;
- порядок застосування й використання в межах своєї компетенції поліцейських превентивних заходів та поліцейських заходів примусу (фізичного впливу (сили), спеціальних засобів, вогнепальної зброї);
- правила ділового етикету та професійної етики;
- види та форми звітності; основні нормативно-правові положення щодо зберігання інформації з обмеженим доступом, оформлення відповідних службових документів;
- правила охорони праці та протипожежної безпеки;
- порядок формування та користування базами (банками) даних Національної поліції України, Міністерства внутрішніх справ України.

Поліцейський НВМО також повинен мати знання з основ загальної та вікової психології, психології спілкування, які допоможуть йому вести бесіди з громадянами, допитувати правопорушників та свідків подій, попереджувати і вирішувати конфлікти, здійснювати вплив на людей виховного, превентивного характеру, контактувати з колегами, протистояти негативному впливу стресових чинників тощо.

Окрім правових та психологічних знань і умінь поліцейський НВМО повинен володіти додатковою інформацією про: оперативну обстановку і дислокацію інших нарядів поліції, представників громадських об'єднань із забезпечення публічної безпеки і порядку; прикмети осіб, транспортних засобів і майна, яке знаходиться у розшуку; місцезнаходження найважливіших об'єктів органів державної влади і управління в регіоні, підрозділів ДСНС тощо.

Поліцейський НВМО повинен *уміти*:

- уживати заходи, спрямовані на усунення загроз життю, здоров'ю фізичних осіб, публічній безпеці й порядку;
- доставляти затриманих та підозрюваних осіб;
- працювати з інформацією стосовно об'єктів професійної уваги; складати адміністративно-процесуальні документи (протоколи, рапорти, доповідні записки тощо);
- володіти комунікативними вміннями (зокрема налагоджувати довірчі стосунки з різними категоріями населення), вміти застосовувати методи психологічного впливу на різні категорії громадян, бути спроможним конструктивно вирішувати конфліктні ситуації;
- організовувати спільну діяльність із представниками підрозділів Національної поліції та інших правоохоронних органів, органів виконавчої влади, місцевого самоврядування і громадських організацій щодо виконання професійних завдань;
- правильно і своєчасно застосовувати й використовувати в межах своєї компетенції поліцейські превентивні заходи та поліцейські заходи примусу (фізичний вплив (силу), спеціальні засоби, вогнепальну зброю);
- аналізувати та планувати свою роботу, вести її облік і звітність;
- взаємодіяти з представниками засобів масової інформації;
- правильно оформлювати службові документи та вміти працювати з ними;
- надавати невідкладну (зокрема домедичну) допомогу особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я.

Ключові компетентності поліцейського НВМО як працівника поліції [1–3, 7]:

- знання правових та організаційних основ діяльності Національної поліції України;
- дотримання вимог забезпечення прав і свобод людини та громадянина;
- відповідальне ставлення до службової діяльності;
- здатність працювати в команді;
- дотримання професійної етики;
- здатність запобігати конфліктним ситуаціям і знаходити шляхи їх розв'язання;
- стресостійкість, адаптивність, витривалість;
- самостійність прийняття рішень;
- здатність діяти в нестандартних ситуаціях;
- вміння планувати службову діяльність;
- здатність виокремлювати головне в службовій діяльності й досягати поставленої мети;

- прагнення самовдосконалюватися шляхом набуття нових знань, умінь і навичок.

Професійне навчання усіх поліцейських поліції охорони складається з первинної професійної підготовки; підготовки у вищих професійних училищах Департаменту поліції охорони або закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання; післядипломної освіти; службової підготовки.

Поліцейські, які вперше прийняті на службу в поліцію, з метою набуття спеціальних навичок, необхідних для виконання своїх професійних повноважень, зобов'язані пройти первинну професійну підготовку за відповідними навчальними програмами (планами), затвердженими Міністерством внутрішніх справ України.

Для роботи поліцейським НВМО охорони кандидат повинен мати повну загальну середню освіту [4].

Післядипломна освіта (спеціалізація, перепідготовка, підвищення кваліфікації, стажування) може здійснюватися безпосередньо в підрозділах поліції охорони або вищих професійних училищах Департаменту поліції охорони. Підвищення кваліфікації за напрямом службової діяльності повинно здійснюватися не рідше одного разу на три роки або перед призначенням на керівну посаду (у тому числі вищу керівну посаду, ніж займана).

З метою оцінки ділових, професійних, особистих якостей, фізичної підготовки на підставі глибокого і всебічного вивчення, визначення відповідності посадам поліцейських НВМО, а також перспектив їхньої службової кар'єри проводиться їх атестування.

Крім того, за результатами проведеного упродовж 2020 року дослідження, яким було охоплено 80 поліцейських із різних областей України, нами було здійснено аналіз та узагальнення показників за методиками: Тепінг-тест (модифікація Є. Ільїна), методика Джонса-Крендалла, Індивідуально-типологічний опитувальник (ІТО), опитувальник Леонгарда-Шмішека, методика Меде-Піорковського, тест Р. Амтхауера (субтести 2; 3; 6), опитувальник діагностики міжособистісних відносин – ДМВ (Т. Лірі), тест Річі-Мартіна, опитувальник великої п'ятірки, що дало змогу розробити відповідну психограму поліцейського НВМО [5, 6, 8, 9].

Посада поліцейського НВМО висуває певні вимоги до *сенсорно-перцептивної сфери* особистості. Відповідно до вимог Положення про діяльність медичної (військово-лікарської) комісії МВС, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 03.04.2017 № 285, показник омега-потенціалу поліцейського НВМО має бути в інтервалі від 20 до 40 мВ, що відображає оптимальний рівень функціонування мозку, забезпечує адекватне реагування на різні види екзо- і ендогенних впливів, свідчить про здатність витримувати тривалі психічні і фізичні навантаження зі збереженням високої працездатності, оптимальну рухливість нервових процесів, легке перемикавання уваги, хорошу оперативну і довготривалу пам'ять. Критична частота світлових мерехтінь (КЧСМ) для правого ока має бути не нижче ніж 35 Гц та асиметрія не більше ніж 2,6 Гц, що свідчить про достатню лабільність нервової системи та чутливість зорового аналізатора.

Професійна діяльність поліцейського НВМО ставить підвищені вимоги і до рівня *психомоторних властивостей* працівника. Йому потрібно мати достатньо високу швидкість простої зорово-моторної реакції (ПЗМР) та реакції на рухомий об'єкт (РРО); високу точність і координованість рухів. Гранично допустима

величина ПЗМР складає до 230 мс, середнє значення величини відхилень РРО не перевищує 50 мс (згідно з таблицею вимог до індивідуальних психофізіологічних особливостей, що визначають придатність до окремих видів службової діяльності поліцейських).

Також поліцейському НВМО необхідно володіти розвинутими *пізнавальними процесами*. Необхідними якостями *уваги* є: висока стійкість, концентрація, переключення, розподіл і обсяг; здатність фіксувати малопомітні зміни в об'єкті спостереження. Час виконання тесту Грюнбаума не повинен перевищувати 20 с, при цьому кількість помилок має бути не більше 2.

Високі вимоги також висуваються до якостей *мислення*: поліцейському НВМО потрібно мати високу його швидкість, гнучкість й оригінальність. Йому необхідні уміння вибирати з великого обсягу інформації ту, що є необхідною для вирішення поставлених завдань; здатність приймати вірне рішення за відсутності необхідної інформації та часу на її обмірковування; здатність розглядати проблему з декількох різних позицій; спроможність відчувати наявність проблем у вирішених справах; здатність усвідомити сутність події цілком за наявністю суттєвих ознак тощо.

Важливими є показники зорової, слухової, рухової, словесно-логічної та образної *пам'яті*; здатності чітко відтворювати інформацію в необхідний момент; спроможності легко запам'ятати словесно-логічний матеріал (терміни, цифри, літери, прізвища); пам'яті на зовнішність людини, а також колір, форму, величину, рух та розташування об'єктів; спроможність точно й чітко передавати те, що чув і бачив.

Поліцейський НВМО має володіти добре розвинутими *мовленнєвими функціями*: значним словниковим запасом, чіткою вимовою, здатністю точно і лаконічно висловити думку.

Посада поліцейського НВМО висуває певні вимоги до *загальних і спеціальних професійних здібностей* працівників. Дослідження усереднених показників рівня розвитку *загальних здібностей* за допомогою тесту Р. Амтхауера показало, що поліцейським властивий проміжний рівень вербального (середні значення коливаються в межах 10,7–11,6 сирих балів або 102–106 одиниць IQ) і вищий за середній рівень невербального (практичного) інтелекту (10,7 сирих балів або 102 одиниць IQ). Вивчення креативності (творчого потенціалу) поліцейських показало, що для них також є властивим середній рівень швидкості дивергентного мислення (усереднений показник становить 9,2 балів), а також оригінальності мислення (11,6). Отже, поліцейському НВМО потрібно мати середній рівень вербального (словесного) та невербального (практичного) інтелекту, сформовані розумові операції аналізу та синтезу, індукції та дедукції, абстрагування та узагальнення, здатність до дивергентного мислення, уміння виділяти головне, класифікувати. *Спеціальні здібності* пов'язані зі здатністю поліцейського володіти уміннями й навичками застосування й використання поліцейських заходів примусу.

Службова діяльність поліцейського НВМО потребує також певних *комунікативних здібностей*. Показники, отримані за результатами тесту Лірі, засвідчили, що в усередненому профілі поліцейського домінують такі октанти: 7 (товариськість, компромісність) – 7,9 балів, 1 (домінування) – 7,4 балів, 8 (відповідальність) – 6,6 балів, 6 (залежність, слухняність) – 5,9 балів, 2 (незалежність, самостійність) – 5,8 балів, 3 (прямолінійність, агресивність) – 5,7 балів. Невисокі показники зафіксовано за октантами 5 (покірність) та 4 (ригідність, підозрілість) – відповідно 3,8 та 3,2 балів. Отже, поліцейський НВМО повинен бути здатним переконувати, впливати на співрозмовника, реально оцінювати дії та вчинки інших, поєднувати ділові та особистісні контакти, привертати увагу і зацікавлювати людей, викликати

в них почуття довіри; швидко встановлювати контакти з новими людьми; знаходити необхідний тон розмови і оптимальну форму спілкування залежно від індивідуальних властивостей співрозмовника. Важливою є здатність співвідносити власні дії з діями інших людей та можливими наслідками, а також відстоювати власну думку.

Також поліцейський НВМО повинен мати *сильний тип нервової системи*, що пов'язано з необхідністю витримувати значне емоційне навантаження, долати почуття страху, невпевненості, невизначеності; високу психофізіологічну витривалість і працездатність; високу лабільність нервових процесів. Результати дослідження за методикою тепінг-тест показали, що для більшої частини обстежених (52,2 %) характерним є середньо-сильний тип ВНД, четверта частина респондентів (24,3 %) має сильний тип нервової системи ВНД, 15,4 % демонструють середньо-слабкий тип ВНД, а 8,1 % опитаних має слабку нервову систему. Більшість поліцейських продемонстрували високі (73,1 %) і середні (24,3 %) показники лабільності нервових процесів, лише 2,6 % працівників мають низьку лабільність.

Аналіз усередненого *мотиваційного профілю* поліцейського НВМО показав, що властивими для них є прагнення (у порядку зменшення значущості) до: 1) високої заробітної плати та матеріальної винагороди, бажання мати роботу з гарним набором пільг та надбавок (44,08); 2) чіткого структурування роботи, наявності зворотного зв'язку та інформації, яка дозволяє оцінити результати роботи (35,56); 3) цікавої та суспільно корисної праці (33,35); 4) завоювання визнання з боку інших людей у тому, щоб цінували їх заслуги, досягнення та успіхи (32,37); 5) добрих умов праці та комфортного навколишнього середовища (30,51); 6) самостійності, автономності та самовдосконалення (30,16); 7) формування для себе сміливих цілей та досягнення їх (29,51); 8) підтримки довгострокових стосунків (29,37).

Дослідження також виявило досить високий рівень *самоактуалізації у респондентів*. За результатами опитувальника Джонса-Крендалла, усереднене значення рівня самоактуалізації поліцейських НВМО становить 44 бали з 60 можливих, що є високим показником. Рівень самоактуалізації може розглядатись як важливий показник готовності особистості до професійної діяльності поліцейського.

Усереднений профіль особистості поліцейського НВМО на основі використання методики ІТО дозволяє охарактеризувати більшість працівників як осіб зі стеничним типом реагування, активних, з високим рівнем домагань, з контрольованими емоційними реакціями. Узагальнення результатів дозволяє віднести тип профілю переважної більшості респондентів до лінійного, розташованого в межах від 2,3 до 6,4 балів. Провідними піками в профілі є шкали 1 – екстраверсія (6,48 балів); і 2 – спонтанність (5,48), 8 – лабільність (5,43) і 4 – ригідність (5,40), що свідчить про стеничний тип реагування і переважання збудливих рис.

Поліцейським НВМО властиві активність, орієнтованість на зовнішній реальний світ, комунікабельність і активність, схильність до контактів і знайомств, оптимізм. Наявні тенденції до протидії впливу середовища, самоствердження, рішучість, мужність, прагнення відстоювати свої інтереси. Профіль поліцейського має в своїй конфігурації незначне підвищення за шкалою 4 – ригідність (5,40), що свідчить про самоконтроль, акуратність, стійкість до стресу, наполегливість і ретельність, практичність, активність позиції, непохитність при відстоюванні власної позиції, прямолінійність. Аналіз результатів досліджень з використанням індивідуально-типологічного опитувальника (ІТО) дозволяє дійти висновку про те, що для поліцейських НВМО характерні такі варіації типів профілів:

а) підвищення за шкалами 1 і 2 – поліцейським властиві оптимізм, деяка агресивність, схильність ризикувати, вони активні й сміливі, проте їм властивий дещо знижений самоконтроль;

б) у якості провідних зафіксовано шкали 1 і 8 – такі особи активні, на-полегливі, послідовні та цілеспрямовані, проте можуть виявляти деяку емоційну нестійкість, мінливість настрою, демонстративність, егоїзм, схильність до драматизації подій.

в) особистісний профіль із провідними шкалами 2 і 4 – поєднання таких тенденцій призводить до того, що поліцейським властиві врівноваженість стеничних і егоцентричних рис; такі особи характеризуються високим рівнем домагань, мотивацією досягнення, соціабельністю, наполегливістю і ретельністю, практичністю.

За допомогою використання опитувальника великої п'ятірки встановлено, що поліцейським НВМО властиві такі риси, як висока сумлінність у роботі (усереднене значення – 29,54 балів, значна сумлінність (36,32 бали), відкритість досвіду (32,86 балів), поступливість (33,35 балів), помірна екстравертованість (29,54 балів) та низький рівень нейротизму (15,67 балів).

Результати, отримані на підставі використання тесту Леонгарда-Шмішека, виявили відсутність *акцентуацій характеру і темпераменту* у поліцейських НВМО. У їх усередненому профілі зафіксовані незначні підвищення за шкалами: 5 (гіпертимність) – середній показник – 16,0 балів; 1 (демонстративність) – 12,0; 3 (застрагання) – 11,8; 9 (емотивність) – 10,3; 8 (циклотимність) – 10,0; 10 (екзальтованість) – 9,4; 2 (педантичність) – 8,8 балів. Акцентуації таких рис, як три-вожність, збудливість, дистимічність, у поліцейських не виявлено, показники перебувають в інтервалі 3–7 балів.

Ураховуючи результати отриманих даних, можна зробити висновок про те, що поліцейським НВМО притаманні такі *емоційно-вольові якості*, як: оптимізм, життєлюбність, енергійність; товариськість; здатність легко встановлювати контакти й бути лідером; ініціативність; здатність долати труднощі; здатність до саморегуляції і уміння об'єктивно оцінювати свої сили і можливості, брати на себе відповідальність; уміння стримувати себе у конфліктних і стресових ситуаціях, діяти рішуче. Крім того, поліцейському властиві висока працездатність, витривалість; урівноваженість, емоційна стійкість, загострене моральне відчуття, чуйність, готовність допомогти.

Цікавим є те, що серед найважливіших для професійної діяльності поліцейського НВМО експерти виділили такі професійно-важливі якості (в порядку зменшення значимості): 1) атенційні, 2) вольові, 3) комунікативні, 4) спостереження, 5) мислительні, 6) мовленнєві, 7) емоційні, 8) психомоторні, 9) мнемічні. Серед індивідуально-психологічних якостей поліцейського НВМО експерти виокремили: 1) компетентність, 2) порядність, 3) організованість, 4) моральна стійкість, 5) вольова стійкість, 6) рішучість, 7) комунікабельність, 8) працьовитість, 9) урівноваженість, 10) надійність.

Отже, результати проведеного дослідження дають можливість зробити висновок, що успішне оволодіння обов'язками, передбаченими посадою поліцейського НВМО, та ефективність подальшої діяльності значною мірою залежать від ступеня сформованості головних *професійно важливих якостей*, що визначається такими ознаками (перераховані за рангом важливості): 1) сильний або середньо-сильний тип нервової системи, високий або середній рівень її лабільності; 2) високий або середній рівень загальних здібностей (вербального і невербального інтелекту); 3) високий рівень розвитку спеціальних професійних здібностей;

4) високий або середній рівень комунікативних здібностей; 5) високий рівень психомоторних властивостей (прості реакції та реакції на рухомий об'єкт); 6) високий рівень самоактуалізації та мотивації професійної діяльності; 7) сформованість характерологічних рис (спонтанність, сміливість, екстравертованість, сумлінність, упевненість, оптимізм, наполегливість, самоконтроль, адекватна самооцінка тощо); 8) сформованість емоційно-вольових якостей (здатність долати труднощі, брати на себе відповідальність, емоційна стійкість у стресових ситуаціях); 9) достатня чутливість аналізаторів (зорового, слухового, дотикового, нюхового); 10) достатній рівень розвитку пізнавальних процесів (сприйняття, уваги, пам'яті, мислення).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40–41. Ст. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 09.03.2021).
2. Про затвердження Положення про Департамент поліції охорони: наказ МВС України від 06.11.2015 № 43. URL: <https://guard.npu.gov.ua> (дата звернення: 03.09.2019).
3. Про організацію службової діяльності поліції охорони з питань забезпечення фізичної охорони об'єктів: наказ МВС України від 07.07.2017 № 577. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0989-17> (дата звернення: 09.03.2021).
4. Про затвердження кваліфікаційної характеристики професії 5162 “Поліцейський (за спеціалізаціями)”: наказ МВС України від 16.11.2016 № 1213. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/MVS674?ap=1> (дата звернення: 09.03.2021).
5. Барко В.І., Ірхін Ю.Б., Нещепет Т.В. та ін. Професіографічний опис основних видів діяльності в органах внутрішніх справ України: практ. посіб. Київ: КНУВС, Друкарня МВС, 2007. 100 с.
6. Бураччук Л.Ф. Психодіагностика: учеб. для вузів. СПб.: Питер. 2008. 384 с.
7. Остапович В.П., Дубова І.О., Барко В.І. та ін. Професіограми за основними видами поліцейської діяльності: науково-методичний посібник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В.О. Криволапчука. Київ: ДНДІ МВС України; ФОП Кандиба Т.П., 2018. 244 с.
8. Ануфрієв М.І., Ірхін Ю.Б., Курко М.Н. та ін. Професіографічна характеристика основних видів діяльності в органах внутрішніх справ України (кваліфікаційні характеристики професій, професіограми основних спеціальностей): довід. посіб. Київ: МВС України; КІВС, 2003. 80 с.
9. Синявський В.В. Психологічні основи профорієнтаційної професіографії: навч. посіб. Київ: ІПК ДСЗУ, 2010. 89 с.
10. Bouchard C., Blair S.N., Haskell W.L. Physical activity and health. Champaign: Human Kinetics, 2007. 410 p.
11. Cochraine R.E., Tett R., Vandecreek L. Psychological Testing and the Selection of Police Officers: A National Survey. *Criminal Justice and Behavior*, 30(5):511-537 · October 2003. URL: <https://www.researchgate.net/publication/247743668> (дата звернення: 09.03.2021).
12. John O.P., Naumann L.P., Soto C.J. Paradigm Shift to the Integrative Big-Five Trait Taxonomy: History, Measurement, and Conceptual Issues. *Handbook of personality: Theory and research*. New York: Guilford Press, 2008. Pp. 114–158.

REFERENCES

1. On the National Police: Law of Ukraine of 02.07.2015 No 580-VIII. Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2015. No 40–41. Art. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> [in Ukrainian].
2. On the National Police: Law of Ukraine dated 02.07.2015 No 580-VIII. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2015. No 40–41. Art. 379. URL: <https://guard.npu.gov.ua> (Date of Application: 03.09.2019) [in Ukrainian].
3. On the Organization of Official Activities of the Security Police to Ensure the Physical Protection of Objects: the Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated 07.07.2017 No 577. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0989-17> (Date of Application: 09.03.2021) [in Ukrainian].

© Ostapovych Volodymyr, Pampura Ihor, 2021

4. On approval of the qualification characteristics of the profession 5162 “Policeman (by specializations)”: Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated 16.11.2016 No 1213. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/MVS674?an=1> (Date of Application: 09.03.2021) [in Ukrainian].

5. *Barko, V.I., Irkhin, Yu.B., Neshcheret, T.V., Shapovalov, O.V.* (2007) Profesiografichnyy opys osnovnykh vydiv diyal'nosti v orhanakh vnutrishnikh sprav Ukrayiny. “Professiographic Description of the Main Activities in the Internal Affairs of Ukraine”: manual. Kyiv: KNUVS, Printing House of the Ministry of Internal Affairs. 100 p. [in Ukrainian].

6. *Burlachuk, L.F.* (2008) *Psikhodyahnostyka*. Psychodiagnostics: manual. SPb.: Pyter. 384 p. [in Ukrainian].

7. *Ostapovych, V.P., Dubova, I.O., Barko, V.I.* (2018) Profesiogramy dlya osnovnykh vydamy politseys'koyi diyal'nosti. “Professiograms on the Main Types of Police Activity”: scientific and methodical manual / for general. ed. Doct. Sci. (Law), prof. V. Kryvolapchuk. Kyiv: State Research Institute of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine; FOP Kandiba TP. 244 p. [in Ukrainian].

8. *Anufriyev, M.I., Irkhin, Yu.B., Kurko, M.N.* (2003) Profesiografichna kharakterystyka osnovnykh vydiv diyal'nosti v orhanakh vnutrishnikh sprav Ukrayiny (kvalifikatsiyi kharakterystyky profesiy, profesiogramy osnovnykh spetsial'nostey). “Professional Characteristics of the Main Activities in the Internal Affairs of Ukraine (qualification characteristics of professions, profesiograms of major specialties): manual. Kyiv: Ministry of Internal Affairs of Ukraine. 80 p. [in Ukrainian].

9. *Syniyav's'kyi, V.V.* (2010) *Psikhologichni osnovy proforiyentatsiyoi profesiografii*. “Psychological Foundations of Career Guidance Professiography”: textbook. Kyiv: IPK DSZU, 2010. 89 p. [in Ukrainian].

10. *Bouchard, C., Blair, S.N., Haskell, W.L.* (2007) Physical activity and health. Champaign: Human Kinetics. 410 p. [in English].

11. *Cochrane R. E., Tett R., Vandecreek L.* Psychological Testing and the Selection of Police Officers A National Survey. *Criminal Justice and Behavior*, 30(5):511-537 · October 2003. URL: <https://www.researchgate.net/publication/247743668> (Date of Application: 09.03.2021) [in English].

12. *John, O.P., Naumann, L.P., Soto, C.J.* (2008) Paradigm Shift to the Integrative Big-Five Trait Taxonomy: History, Measurement, and Conceptual Issues. *Handbook of Personality: Theory and research*. New York: Guilford Press. P. 114–158 [in English].

UDC 159.9:351.74

Ostapovych Volodymyr,
Doct. Sci. (Law), Senior Researcher,
Chief of the Research Laboratory,
of the State Research Institute MIA Ukraine,
Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0002-9186-0801
Pampura Ihor,
Senior Research Fellow,
of the State Research Institute MIA Ukraine,
Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0002-7202-1391

**PROFESSIONAL ASPECTS OF THE OFFICIAL ACTIVITY
OF THE POLICE ORDER OF SECURITY OF CARGOES
AND MOBILE OBJECTS OF POLICE SECURITY**

The introduction of a modern model of law enforcement, in addition to create new legal foundations, modernization of logistics, improve the structural and organi-

© Ostapovych Volodymyr, Pampura Ihor, 2021

DOI (Article): [https://doi.org/10.36486/np.2021.2\(52\).22](https://doi.org/10.36486/np.2021.2(52).22)

Issue 2(52) 2021

<http://naukaipravoohorona.com/>

zational foundations of its implementation, involves finding new and improving existing ways to improve efficiency, in particular, reviewing the psychological foundations of effective law enforcement functions by each employee of the National Police of Ukraine, in particular by employees of the Security Police Department.

One of the tasks of security police bodies and subdivisions is the protection of currency and other valuables, goods during their transportation by vehicles, collection. To this end, to ensure the implementation of the above mentioned tasks, such types of outfits are formed as security outfits for cargo and mobile objects.

The formation of appropriate outfits should take into account the individual psychological, psychophysiological and personal characteristics of employees, determine the set of professionally important qualities necessary to master the profession, creating on their basis a reference model of a professional worker.

The purpose of this paper is to summarize the psychological and legal aspects of the professional activities of the police squad for the protection of goods and mobile objects of the security police and to develop a professional profile of a specialist in this specialization. The basis for the construction of a psychogram of a police officer of the relevant specialization were the results of an empirical study conducted in 2020.

The obtained results allow to ensure the appropriate level of quality of police personnel through the use of scientifically sound regulatory parameters during the selection and certification of personnel, which, in turn, contributes to the achievement of high efficiency of professional activity.

Keywords: security police, police officer of cargo and mobile objects protection, professional profile, psychogram, individual psychological features.

Отримано 07.06.2021